

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้า การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. จากการสำรวจความต้องการเว็บฝึกอบรม การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าครูมีความต้องการสร้างสื่อการสอนในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และต้องการมีความรู้อบรมผ่านเว็บ

2. การสร้างเว็บฝึกอบรม การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้เว็บฝึกอบรมโดยภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมินในแต่ละส่วนได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำเสนอบทเรียน มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และดี โดยเห็นว่ามี การแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบอย่างชัดเจน มีระดับคุณภาพดีมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนสร้างความสนใจ ตลอดจนมีการออกแบบสวยงามและสะดวกใช้ มีการชี้แจงขั้นตอน วิธีการเรียนรู้ ให้ผู้เข้าฝึกความบทรียนในการฝึกอบรมหน้าจอดีเหมาะสมความสวยงามอบรมทราบอย่างชัดเจน

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหาของบทเรียน มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเห็นว่าเนื้อหา มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา เนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การฝึกอบรม และการจัดโครงสร้างของเนื้อหาชัดเจน

ส่วนที่ 3 ส่วนการออกแบบระบบการเรียนการสอน มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเห็นว่า เทคนิคการถ่ายทอดเนื้อหาของบทเรียนมีความน่าสนใจ และการประเมินผล

มีความเหมาะสม เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเนื้อหาของบทเรียนมีความยืดหยุ่นสนอง
ความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนมีการออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

ส่วนที่ 4 ส่วนการออกแบบและกราฟิก มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และดี
โดยเห็นว่า มีการใช้รูปภาพที่สื่อความหมายชัดเจนและสอดคล้องกับเนื้อหา เป็นอันดับหนึ่ง
รองลงมาเป็นการออกแบบหน้าจอก็มีความเหมาะสมสวยงาม น่าสนใจ ง่ายต่อการใช้และมีการ
ใช้หลักการออกแบบที่ดี ตลอดจนมีภาพเคลื่อนไหวสามารถนำเสนอเนื้อหาและการสาธิตได้ชัดเจน
เข้าใจง่าย รูปแบบ ขนาดและสีตัวอักษรมีความเหมาะสม อ่านง่าย ชัดเจน

ส่วนที่ 5 ส่วนการออกแบบปฏิสัมพันธ์ มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเห็นว่า
มีการออกแบบการควบคุมเส้นทาง การเดินบทเรียน (Navigation) สะดวกชัดเจน ใช้งานง่าย ถูกต้อง
ตามหลักเกณฑ์ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีการโต้ตอบ
เครื่องมือที่ใช้การสนับสนุนการฝึกอบรมเหมาะสม เช่น E-Mail กระดานข่าว เป็นต้นและการ
ให้ผลย้อนกลับเสริมแรงหรือการใช้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมตามความจำเป็น

ส่วนที่ 6 ส่วนเทคนิคด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี
โดยเห็นว่ามีส่วนการให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เข้ารับการอบรมต้องการและมีระบบการสืบค้นข้อมูล
ที่สะดวก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาความเหมาะสมในการเก็บชื่อและคะแนนของผู้เข้ารับการ
ฝึกอบรม ความสามารถในการเชื่อมโยงเอกสาร ถูกต้องเหมาะสม และคุณภาพของ
เว็บฝึกอบรมสามารถแสดงผลได้รวดเร็วฉับไว

3. ประสิทธิภาพของเว็บฝึกอบรมเรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการ
เรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

1. ประสิทธิภาพเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการ
เรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2
มีประสิทธิภาพ 87.09/91.14 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการ หลังจากเข้ารับการฝึกอบรม ด้วย
เว็บฝึกอบรม เรื่อง เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับ
ครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 สูงกว่าก่อนการเข้ารับการ
ฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อเว็บฝึกอบรม เรื่อง
การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมของการประเมินผลผู้เข้ารับ

การฝึกอบรม

จากการดำเนินการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสือ การฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อเว็บฝึกอบรมอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมินในแต่ละด้านดังนี้

3.1 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่ามีเมนูและส่วนนำทาง (Navigation) สะดวกต่อการใช้งาน ความชัดเจนของเนื้อหาวิชา การออกแบบหน้าจอมีความสวยงาม ได้รับความสนใจ การนำเข้าสู่บทเรียนมีความน่าสนใจ การออกแบบกิจกรรมการฝึกอบรมเหมาะสม ทำให้ได้รับความรู้และเข้าใจง่าย, จำนวนข้อสอบและแบบทดสอบเหมาะสม บทเรียนมีการออกแบบให้สามารถใช้งานง่าย เมนูไม่สับสน มีรูปภาพและข้อความสื่อความหมายได้ชัดเจน มีแหล่งสนับสนุนเพื่อการเรียนรู้และการสืบค้นข้อมูลที่เหมาะสม

3.2 การประเมินด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีสื่อสนับสนุนการฝึกอบรม มีความเหมาะสม เช่น การติดต่อผู้ฝึกอบรม, การदानข่าว, แหล่งข้อมูล ความสามารถในการเชื่อมโยงเอกสาร ทั้งภายใน และภายนอก มีการแจ้งวัตถุประสงค์การฝึกอบรมที่ชัดเจน, มีการแจ้งขั้นตอน/วิธีการ การเรียนรู้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย, เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกอบรม, ใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนที่น่าสนใจ (เช่น ภาพเคลื่อนไหว, เสียง, รูปภาพ) รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแสดงผลเนื้อหาบทเรียนรวดเร็ว จับใจ

3.3 การประเมินด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยครูประจำการ มีความพึงพอใจในการฝึกอบรมด้วยเว็บฝึกอบรมในระดับมาก เป็นอันดับหนึ่ง ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมด้วยเว็บฝึกอบรมนี้ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้, และรองลงมา เป็นประโยชน์ที่ผู้เข้าอบรมได้มีความพึงพอใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับ มาก ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาสร้างสื่อการเรียนการสอน ช่วยให้ ผู้เข้าฝึกอบรมเข้าใจแนวทางในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และได้รับแนวคิด/แนวทางในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากตัวอย่างที่ได้นำเสนอในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. การพัฒนาเว็บฝึกอบรม เว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีประสิทธิภาพ 87.09/91.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากคณะผู้ศึกษาค้นคว้า ได้สร้างและพัฒนาอย่างมีระบบ ตามหลักการ Generic ID Model (ADDIE) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) 2) ขั้นการออกแบบ (Design) 3) ขั้นการพัฒนา (Development) 4) ขั้นการทดลองใช้ (Implementation) และ 5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) โดยนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดการ และสารสนเทศ เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบบทเรียนและออกแบบสื่อ มีการศึกษาความต้องการ วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาการฝึกอบรม จัดลำดับเนื้อหาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้อง จากความรู้พื้นฐานไปสู่ทักษะการปฏิบัติจริง ตลอดจนเนื่องมาจากผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาบ้างแล้ว จึงส่งผลให้การอบรมผ่านเว็บมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

นำแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทฤษฎีการประมวลสารสนเทศ และทฤษฎีการสร้างความรู้ใหม่โดยผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มาเป็นแนวทางการออกแบบและพัฒนาเว็บฝึกอบรม โดยยึดผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับสิ่งแวดล้อม ผู้เข้ารับการอบรมด้วยตนเอง วิทยากร เนื้อหา และแหล่งเรียนรู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ปรัชญนันท์ นิลสุข, (2542 หน้า 84) ; ใจทิพย์ ณ สงขลา, (2547 หน้า 84-86); สรรวัชต์ ห่อไพศาล, (2544 หน้า 95); ดนัย เทียนพุด, (2545) ; Pollack and Masters, (1997); Hall, (1997); Khan, (1997) กล่าวว่า การจัดการฝึกอบรมมีลักษณะที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางสามารถเลือกเรียนได้ตามที่ต้องการ การเรียนรู้เกิดขึ้นกับตัวผู้เข้ารับการอบรมโดยตรง ผู้เข้ารับการอบรมสามารถเลือกเรียนได้ตามที่ต้องการ มีความยืดหยุ่นและสะดวกสบาย ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ การเรียนรู้เป็นไปตามความก้าวหน้าของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถทบทวนบทเรียนและเนื้อหาได้ตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์ สามารถซักถาม เสนอแนะ ถามคำถาม หรือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้เข้ารับการอบรมได้ ซึ่งทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ ไม่วิตกต่อความรู้สึกของผู้อื่น จึงมีความสบายใจในการเรียนรู้

การออกแบบเว็บฝึกอบรมนี้ ได้ออกแบบหน้าจอให้มีความสวยงาม ดูสบายตา สีที่ใช้คือสีเทา มีโทนสีอ่อนและสีเข้ม สีพื้นหลังสีเทาขาว จัดวางตำแหน่งการลงทะเบียนไว้ด้านซ้าย อยู่ในระดับที่มองเห็นได้ง่าย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักของการอ่านและกวาดสายตาของคนไทยที่อ่านหนังสือจากด้านซ้ายไปขวา สอดคล้องกับถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง (2545, หน้า 174) ที่กล่าวว่า โดยธรรมชาติการมองของคนคือมองจากซ้ายไปขวา และบนลงล่าง

ดังนั้นการออกแบบควรคำนึงถึงธรรมชาติการอ่านนี้ของผู้เรียน วางสิ่งสำคัญที่ต้องการสื่อสารกับผู้เรียนก่อนไว้ด้านบนซ้าย มีคำต้อนรับและคำแนะนำสำหรับการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำความเข้าใจได้ที่หน้าปฐมนิเทศ และหน้าการใช้งาน ออกแบบเมนูให้ใช้งานง่ายไม่สับสน ซึ่งส่วนประกอบหลักบนสุดประกอบด้วย กราฟิก โลโก้ และข้อความซึ่งจะปรากฏอยู่ในทุก ๆ หน้า เพื่อแสดงให้เห็นว่ากำลังอยู่ในเว็บไซต์เดียวกัน ระบบนำทางหลักจะอยู่ด้านบน และส่วนที่เป็นเนื้อหาและอื่นๆ จะอยู่ในบริเวณด้านล่างขวา มีเครื่องมือที่ใช้ในการอบรมด้านบนจะประกอบด้วย เครื่องมือส่งข้อความใช้สำหรับให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ส่งข้อความถึงผู้ร่วมฝึกอบรมคนอื่น ๆ หรือวิทยากรได้ทันที สำหรับด้านเนื้อหาที่เป็นรูปแบบตัวอักษร มีขนาด สี ที่ความชัดเจน อ่านง่าย สามารถขยายขนาดของตัวอักษรได้ตามความเหมาะสมของสายตาผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในส่วนเนื้อหาที่เป็นขั้นตอนของการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากเป็นข้อความให้อ่านแล้วยังมี วิดีทัศน์แสดงขั้นตอนการสร้าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถฝึกปฏิบัติตามได้ ซึ่งเป็นมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับบทเรียน

ส่วนการออกแบบบทเรียน แต่ละหน่วยมีเมนูที่ง่ายต่อการเข้าถึงบทเรียน โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ทำให้เนื้อหาในแต่ละหน้ากระชับ ไม่ยาวจนเกินไป และผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเลือกเรียนได้ตามหัวข้อที่ตนเองสนใจได้อย่างรวดเร็ว เนื้อหาและกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมขอบข่ายเนื้อหาสาระ การออกแบบกิจกรรมมีความหลากหลาย ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนในแต่ละหน่วยมี การประเมินความรู้ที่ได้อบรมมา สามารถทราบผลได้ทันที ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับบทเรียนอีกทางด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิยะดา วชิราภากร (2547, หน้า 124-126) มีแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง และมีประกาศนียบัตรเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรม เป็นการจำลองสถานการณ์การอบรมตามปกติ เพื่อเสริมแรงและจูงใจ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูผู้สอนหลังเข้ารับการฝึกอบรมด้วยเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ได้ เพราะคณะผู้ศึกษาค้นคว้า ใช้หลักการและขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามหลักการของ Generic ID Model (ADDIE) ซึ่งมีความสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทำงานและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อีกทั้งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา ด้านการวิจัยและด้านการออกแบบและพัฒนาเว็บ

3. ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อเว็บไซต์ฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่าเว็บไซต์ฝึกอบรมนี้มีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าที่ครบขั้นตอนตาม หลักการ และใช้เครื่องมือประเมินในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด จึงทำให้การพัฒนาเว็บไซต์ฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1.1 ในการนำเว็บไซต์ฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ไปใช้จริง ควรกำหนดคุณสมบัติของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในการฝึกอบรม เพื่อสามารถรองรับโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างเว็บไซต์ฝึกอบรมนี้ หรือควรมีโปรแกรมที่จำเป็นต้องใช้ให้ Download จะต้องมีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเองก็ควรจะต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้การฝึกอบรมด้วยเว็บไซต์เพื่อการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 ในการนำเว็บไซต์ฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ไปใช้จริง ควรมีผู้ดูแลระบบ ผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากร คอยควบคุม ดูแล ให้คำปรึกษาแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ตลอดเวลา หรืออย่างน้อยในช่วงระยะเวลาหนึ่งในแต่ละวัน เพื่อตอบคำถามในกระดานข่าว และแจ้งช่วงเวลานั้นให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้ที่สนใจจะได้เข้ามาซักถามปัญหาและขอคำแนะนำ ซึ่งจะทำให้เว็บไซต์เพื่อการฝึกอบรมนี้มีความน่าสนใจและเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.3 ในการนำเว็บไซต์ฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ไปใช้

จริงควรมีการพัฒนาในด้านเนื้อหาสาระ ความรู้ ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะควรมีตัวอย่างของ e-Book ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งจะทำให้เว็บเพื่อการฝึกอบรมนี้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.4 ในการนำเว็บฝึกอบรม เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับครูประจำการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ไปใช้จริงควรมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การฝึกอบรมนี้เป็นการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน ตามเกณฑ์การประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งจะเป็แรงจูงใจเพื่อให้เว็บมีความหมายต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาบทเรียนตามมาตรฐานของ E-Learning เช่นมาตรฐาน SCORM

2.2 ควรทำการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนอย่างละเอียด ทั้งอายุ พื้นฐานความรู้ ความต้องการ ประสบการณ์การฝึกอบรม และประสบการณ์ในการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้กำหนดรูปแบบการฝึกอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญ

2.3 ควรมีการสร้างและพัฒนาเว็บฝึกอบรมในหลักสูตรอื่น ๆ ให้แพร่หลายในกลุ่มบุคลากร และองค์กรอื่น ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นสื่อในการอบรม และเป็นการพัฒนาบุคลากรตลอดเวลาตามความต้องการของผู้จัดและผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตลอดจนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรได้ด้วย